

PROJEKTET NATIONELLA PROV I FRÄMMANDE SPRÅK

Nationellt prov i engelska, årskurs 9 läsåret 2023/2024

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet Projektet Nationella prov i främmande språk (Nafs)

1 Inledning

Den här rapporten avser det nationella prov i engelska för årskurs 9 som gavs läsåret 2023/2024 och utgör en delredovisning inom ramen för en överenskommelse mellan Göteborgs universitet (Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, projektet Nationella prov i främmande språk/Nafs) och Skolverket att utveckla och konstruera nationella prov i engelska. (Skolverkets dnr. 2.7.4-2023:1955).

Det nationella provet i engelska för årskurs 9 är obligatoriskt. Nationella prov syftar främst till att stödja en rättvis och likvärdig betygssättning men de kan även bidra till att stärka skolornas kvalitetsarbete genom analyser av provresultaten i relation till uppfyllda betygs- eller bedömningskriterier på skolnivå, huvudmannanivå och på nationell nivå.

Utgångspunkt för det nationella provet läsåret 2023/2024 är gällande styrdokument för grundskolan, främst *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet* (Lgr 22), och kursplanen i engelska. Provets olika delar, Delprov A: Speaking, Delprov B: Reception (Reading/Listening) och Delprov C: Writing, anknyter väl till Europarådets ramverk för språkinläring och språkbedömning, *Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning*, med dess rubriceringar reception samt muntlig respektive skriftlig interaktion och produktion.

I rapporten ges inledningsvis en övergripande beskrivning av processen att utveckla ett nationellt prov, följt av en beskrivning av de uppgifter som ingick i 2023/2024 års prov. Därefter redovisas och kommenteras årets provresultat och avslutningsvis sammanfattas och kommenteras utfallet av olika enkäter.

Rapporten baseras på data från provprojektets (Nafs) insamling av provresultat, resultat från den lärarenkät som de lärare som genomfört provet ombetts besvara, samt data från elev- och lärarenkäter i samband med utprövningarna av de uppgifter som ingick i det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024.

2 Konstruktionsprocessen för provet

De nationella proven i engelska samt bedömningsstöd i moderna språk utvecklas och konstrueras vid Göteborgs universitet av projektet Nafs på uppdrag av Skolverket. Skolverket fastställer de yttre ramarna för den nationella provverksamheten på systemnivå, medan Nafs, i samråd med Skolverket, utarbetar provramverk för de olika nationella proven i engelska samt för bedömningsstöden i moderna språk. I ramverken fastslås vad de nationella provmaterialen ska pröva och hur processen att ta fram reliabla och valida

prov utformas. En noggrann analys av ämnets kursplan/ämneshplan, där ämnets syfte, centrala innehåll och betygskriterier anges, utgör grunden för provutvecklingen.

Ett antal kvalitetsparametrar beaktas under utvecklingen av nationella prov, från initial konstruktion till sammansättning av slutversionen:

- Innehållets relevans och lämplighet i relation till läroplanen, kursplanen, forskning, aktuell målgrupp samt beprövad erfarenhet
- Svårighetsgrad (faktisk respektive upplevd) i relation till kursplanen, inklusive kriterier
- Uppgifternas och provets mättekniska egenskaper, inklusive frågor om samstämmighet mellan bedömare
- Aspekter av tid och tidsåtgång
- Eventuella tematiska aspekter
- Genus-, ålders- och identitetsrelaterade aspekter
- Kultur- och livsstilsaspekter (etniska, politiska, religiösa och sociala)
- Etiska och värdegrundsrelaterade aspekter
- Variation vad gäller innehåll och format
- Provdelarnas inbördes relation, bl.a. vad gäller progression inom och mellan uppgifter
- Likheter och skillnader i relation till tidigare prov
- Reflektion av målspråksområdets bredd, såväl språkligt som kulturellt
- Signaleffekter/*Washback* för lärande och undervisning
- Utprovande elevers och lärares synpunkter på uppgifterna

Att utveckla ett nationellt prov tar i allmänhet cirka 2 år. De uppgifter som ingår i prov har genomgått en omfattande utprövningsprocess för att så långt det är möjligt säkerställa uppgifternas funktionalitet som provuppgifter. Uppgifterna prövas först i mindre utprövningar där några klasser genomför en eller flera uppgifter och lämnar omdömen om dem. Även undervisande lärare lämnar synpunkter på uppgifternas funktionalitet. Resultaten analyseras och uppgifterna vidareutvecklas inför storskalig utprövning där cirka 400 elever per uppgift vid slumpvis utvalda skolor i landet deltar, liksom deras lärare. En så kallad ankaruppgift, det vill säga en uppgift som återkommer i varje utprövning, ingår vid storskalig utprövning för att få en indikation om kunskapsnivån hos de grupper som deltar i utprövningen i relation till andra grupper som genomfört tidigare års utprövningar.

I samband med utprövningar besvarar eleverna enkäter om olika aspekter av uppgifterna, såsom upplevd svårighetsgrad och innehålls relevans. Även lärarna besvarar enkäter om uppgifternas svårighetsgrad och relevans i förhållande till kursplanen. Data från dessa enkäter är av stor betydelse i valideringsprocessen och, exempelvis, för beslut vid provsammansättning.

Efter utprövning analyseras resultaten av de utprovade uppgifterna kvantitativt och kvalitativt på detaljnivå. Utfallet av varje delfråga i receptiva uppgifter undersöks för att säkerställa att uppgifter av olika svårighetsgrad finns med. Vad gäller produktiva och interaktiva uppgifter analyseras uppgifternas funktionalitet, det vill säga om de tycks ge elever på olika kunskapsnivåer möjlighet att visa spännvidden i den individuella förmågan att tala, skriva och interagera. Ibland leder analysen av utprövningsdata till ytterligare bearbetning och förnyad utprövning av uppgifter för att säkerställa god funktionalitet och reliabilitet.

Som framgått medverkar ett stort antal lärare och elever i samband med utprövningar. Lärare ingår också i olika referensgrupper, exempelvis vid nykonstruktion av uppgifter, vid sammansättning av prov liksom i arbetet med att ta fram rekommendationer kring

betygsgränser och val av exempel på elevprestationer som ska ingå i bedömningsanvisningarna till de produktiva/interaktiva delproven. Dessa referensgrupper har en bred sammansättning av lärare på den aktuella nivån – i det här fallet grundskolans senare årskurser – och intilliggande nivåer. I referensgrupperna ingår i regel även personer med specialpedagogisk kompetens liksom lärarutbildare, personer med engelska som förstaspråk samt forskare inom språk och bedömning.

3 Provets sammansättning

Det nationella provet i engelska för årskurs 9 består av tre delprov, varav ett är uppdelat i två delar. Delproven avser pröva de receptiva, produktiva och interaktiva förmågor som beskrivs i kursplanen.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion,

Delprov B: receptiv kompetens uppdelat på läsförståelse och hörförståelse,

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion.

Varje delprov har således ett huvudsakligt fokus på en förmåga men delvis prövas förmågorna integrerat, inte minst därför att autentiskt språkbruk ofta innebär att förmågorna integreras. Svarsformaten varierar inom ett prov. I delprov A och C ges svar i form av ren produktion och interaktion, då eleverna deltar i samtal respektive skriver en text, oftast till en tänkt mottagare. I delprov B utgår uppgifterna från inspelat material och från skrivna texter av olika slag. I delprovet ingår frågor där eleven själv formulerar svar i skrift och uppgifter av flervalstyp, där eleven väljer bland flera svarsalternativ eller exempelvis matchar en text med en rubrik. Eftersom dessa båda svarsformat förekommer i ungefär lika stor omfattning i delprov B ges elever möjlighet att visa sin receptiva förmåga även på annat sätt än genom att själva formulera skriftliga svar.

Innehållet i uppgifterna utgår från kursplanens centrala innehåll, vilket för årskurs 9 innebär att det exempelvis kan anknyta till vardagliga situationer, intressen, händelser, känslor, åsikter, sociala relationer, etiska frågor och levnadsvillkor. Strategisk kompetens och förmåga till anpassning av språket till syfte, mottagare och situation prövas integrerat inom ramen för de tre delproven, medan aspekter av kultur och interkulturalitet präglar val av material och teman för uppgifterna i provet.

I ett nationellt prov ingår oftast en eller flera uppgifter som funnits med i tidigare prov. Dessa ingår för att säkerställa att provens svårighetsgrad varierar i så liten utsträckning som möjligt mellan år, det vill säga för att stärka provens stabilitet.

För ytterligare information om prov och bedömning i språk hänvisas till projektets publikationssida samt de exempel på provuppgifter som ges på projektets webbplats (<https://www.gu.se/nationella-prov-frammande-sprak>).

Det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024

Det nationella prov i engelska för årskurs 9 som gavs läsåret 2023/2024 sattes samman i enlighet med de principer, kvalitetsparametrar och processer som har beskrivits i rapportens föregående del. Nedan följer en närmare beskrivning av de tre delproven. Eftersom provet omfattas av sekretess kan dock inga titlar eller konkreta exempel och kommentarer kring uppgifterna ges.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Årets delprov i muntlig produktion och interaktion gav, i likhet med tidigare år, eleverna möjlighet att tala och samtala om vardagliga och välbekanta ämnen och företeelser under ett övergripande tema med anknytning till elevnära intressen och aktiviteter. Uppgiften innehöll en uppvärmningsdel med huvudsakligt fokus på enskild produktion följt av två delar som inbjöd både till produktion och interaktion. I den ena delen skulle eleverna utifrån ett antal givna förslag välja ämnen som de uppmanades uttrycka tankar kring och diskutera i samtal med varandra. I uppgiftens sista del turades eleverna om att initiera en diskussion med kamraten, utifrån ett antal kort med påståenden att ta ställning till. Delprov A gav eleverna möjlighet att uttrycka och förklara personliga åsikter, diskutera dessa med en kamrat och att överväga andra människors perspektiv.

Till stöd för lärarnas bedömning av elevernas prestationer fanns i läromaterialet till delprov A fyra bedömda och kommenterade elevsamtal för att illustrera elevprestationer på olika nivåer. Samtalen hade spelats in i samband med utprovning av uppgiften. De valdes ut vid ett referensgruppsmöte med en bred sammansättning av verksamma lärare. Uppgiften har även ingått i ett tidigare nationellt prov.

Delprov B: reception

Delprov B 1: läsförståelse innehöll vårterminen 2024 tre uppgifter som gav eleverna möjlighet att på olika sätt visa sin förmåga att läsa och förstå engelska texter av skilda slag.

Textunderlaget i den första uppgiften var hämtat från en amerikansk webbplats med turistinformation om ett specifikt område. Textunderlaget hade en gemensam övergripande rubrik och var indelat i åtta kortare textdelar där varje del inleddes med en underrubrik. Texten innehöll dels fakta, dels kortare beskrivande textstycken. Med utgångspunkt i ett antal frågor, skulle eleverna söka efterfrågad information och producera korta egna svar. Uppgiften har även ingått i ett tidigare nationellt prov där den fungerade väl.

Den andra uppgiften utgjordes av en sammanhållen text med ett autentiskt, vardagsnära innehåll där ord utelämnats, ett så kallat lucktest. Svarsformatet var öppet och eleverna fyllde i ord som saknades. Denna uppgiftstyp syftar till att framför allt pröva förmågan att uppfatta ett innehållsligt sammanhang.

Den tredje och sista uppgiften bestod av en längre berättande text. Texten var ett utdrag från en autentisk, något bearbetad text, utgiven i USA och skriven av en ung kvinna. I denna uppgift var frågorna av blandat format med såväl flervalsfrågor, med fyra svarsalternativ, som öppna frågor. Denna typ av läsförståelseuppgift avser pröva läsning för förståelse av konkreta detaljer och förhållanden men också förmågan att förstå en text på ett djupare plan och dra slutsatser av det lästa.

Delprov B 2: hörförståelse innehöll vårterminen 2024 tre uppgifter av olika karaktär. Det förekom olika regionala målspråksvarianter av framför allt brittisk, amerikansk och sydafrikansk engelska.

Den första uppgiften var en så kallad *matching*-uppgift som bestod av ett antal korta beskrivningar där eleverna skulle visa att de uppfattade det huvudsakliga budskapet genom att para ihop varje beskrivning med rätt alternativ bland ett antal givna alternativ. Eleverna fick lyssna en gång.

I den andra uppgiften fick eleverna höra en sammanhängande, fartfylld berättelse som utspelade sig i USA. Berättelsen var uppdelad i fyra avsnitt med tid inlagd för att besvara tre frågor till varje del. Eleverna lyssnade till inspelningen en gång. Uppgiften innehöll frågor med blandat svarsformat – det fanns frågor där eleverna formulerade egna svar och frågor av flervalstyp med fyra svarsalternativ.

Den tredje uppgiften bestod av ett utdrag ur en autentisk radiointervju där en person redogjorde för en speciell händelse. Eleverna fick först höra programmet uppdelat i fyra avsnitt med tid inlagd för att besvara tre till fem frågor till varje del. En sammanhängande uppspelning gav därefter möjlighet för eleverna att kontrollera och komplettera sina svar. Uppgiften innehöll både flervalfrågor och frågor där eleverna formulerade egna svar.

Som stöd för bedömningen hade lärarna bedömningsanvisningar att tillgå, dels av generell karaktär, dels anvisningar till varje enskild fråga med exempel både på elevsvar som skulle ges poäng och svar som av olika anledningar inte skulle ges poäng. Då det kan finnas många sätt att formulera ett svar som bedöms som rätt är ambitionen att i bedömningsanvisningarna ange principer för vad som krävs för poäng i varje enskild fråga. Bedömningsanvisningarna hade bearbetats och förfinats utifrån kommentarer i samband med de storskaliga utprövningar som tidigare nämnts. Exempel på autentiska elevsvar som bedömdes ge poäng och frekventa felaktiga svar hade hämtats från dessa utprövningar. Bedömningsanvisningarna hade också granskats av en referensgrupp bestående av erfarna lärare.

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

I delprov C var uppgiften att skriva en text om ett relativt vardagligt ämne med en tydlig koppling till för eleverna välbekanta förhållanden. Ämnet sattes in i ett sammanhang med hjälp av en fingerad situation där elevernas texter skulle bidra med information. Det övergripande syftet var att ge eleverna möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift och därvid också visa förmåga att i viss utsträckning anpassa texten till syfte, situation och mottagare. Till stöd för skrivandet gavs tre punkter som eleverna uppmanades att förhålla sig till. Punkterna var formulerade så att eleverna genom att följa dem skulle få möjlighet att visa sin förmåga att i skrift beskriva, förklara och diskutera på engelska. För att ge eleverna inspiration och uppslag gavs också ett antal bilder och citat som relaterade till uppgiftens tema.

I bedömningsanvisningarna gavs tio kommenterade, autentiska elevtexter, så kallade *benchmarks*, på olika nivåer. Texterna hämtas från projektets storskaliga utprövningar, och de slutgiltiga exempeltexterna har, i likhet med exempelsamtalen till delprov A, bedömts, valts ut och kommenterats i samarbete med en referensgrupp av lärare med bred erfarenhet från den aktuella nivån.

Ett aggregerat provbetyg

Provbetyget sammanfattar de kunskaper som eleven har visat vid provtillfället och ska särskilt beaktas vid betygssättningen. Det sammantagna provbetyget är i viss mån kompensatoriskt och tas fram genom en sammanvägningsmodell av resultaten på samtliga delprov, vilken ger de olika delproven samma vikt. Samtliga delprov bedöms mot en skala som bryter ner den befintliga sexgradiga skalan något ytterligare, främst med syfte att ta tillvara elevprestationer på bästa sätt vid aggregering. Bedömningen av elevprestationer i nationella prov i engelska för åk 9 och gymnasieskolan görs enligt en niogradig skala.

4 Insamling

Efter genomförandet av det nationella provet i engelska för årskurs 9 görs två insamlingar av elevresultat på landets skolor för att kunna följa upp och utvärdera kvaliteten i svensk skola, för forskning och för att kunna utveckla framtida prov.

Den ena insamlingen som görs av Statistiska Centralbyrån (SCB) är en del av Sveriges officiella statistik och avser rapportering av provresultat för samtliga elever som genomfört provet. Uppgifterna lämnas in från huvudmännen eller direkt från skolenheterna. Statistik gällande nationella prov i grundskolan finns tillgänglig via Skolverkets hemsida från den 29 november 2024. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik>

Den andra insamlingen görs av projektet Nationella prov i främmande språk vid Göteborgs universitet och avser resultat på prov-, delprovs- och uppgiftsnivå för cirka 800 elever i ett urval baserat på vissa födelsedatum. För hälften av urvalet görs dessutom insamling av faktiska elevprestationer i form av kopior av provhäften (delprov B) och skrivna texter (delprov C). Det var möjligt för skolorna att rapportera in resultaten på prov-, delprovs- och uppgiftsnivå antingen på papper eller digitalt. Insamlingen ger möjlighet till analys av utfall på delprovs-, uppgifts- och *item*-nivå, och är av stor vikt för att kvalitetssäkra och vidareutveckla proven i engelska.

5 Provresultat med kommentarer

För det nationella provet i engelska i årskurs 9 läsåret 2023/2024 har resultat för 1016 elever skickats in till projektet Nafs. Rapportens redovisning av resultat bygger på det inskickade materialet.

I Tabell 1 nedan redovisas det totala antalet elever i det insamlade materialet som erhållit ett provbetyg liksom antalet uppdelat på flickor och pojkar¹. För att få ett provbetyg måste alla delprov vara genomförda. Vidare visas fördelningen av provbetyg F-A i procent per grupp samt genomsnittlig provbetygspoäng² totalt och för flickor respektive pojkar. I Tabell 2 visas resultatfördelningen per delprov.

Tabell 1 – Antal elever med provbetyg, fördelning av provbetyg samt genomsnittlig provbetygspoäng i NP engelska åk 9, läsåret 2023/2024, totalt och uppdelat på flickor och pojkar

Antal elever med provbetyg		Fördelning av provbetyg (%)						Genomsnittlig provbetygspoäng
		F	E	D	C	B	A	
Totalt	981	3,9	11,0	8,8	30,3	23,3	22,7	15,4
Flickor	464	4,3	11,6	7,8	27,8	23,9	24,6	15,4
Pojkar	509	3,3	10,2	9,8	33,0	23,0	20,6	15,3

¹ Totalresultatet baseras på alla inskickade resultat. Redovisningen av pojkars respektive flickors resultat baseras på de resultat där information om det gäller flicka eller pojke lämnats.

² Omvandling till provbetygspoäng: F=0 poäng, E=10 poäng, D=12,5 poäng, C=15 poäng, B=17,5 poäng och A=20 poäng.

Tabell 1 visar att 96 procent av de elever som erhöll ett provbetyg uppnådde provbetyget E eller högre, vilket är i linje med tidigare års resultat. Andelen elever som erhöll provbetyg E var 11 procent medan 9 procent erhöll D. Liksom tidigare år är C det provbetyg som störst andel elever uppnådde, nämligen 30 procent. Det var 23 procent som uppnådde provbetyget B respektive provbetyget A. Tendensen från tidigare år att en något större andel flickor än pojkar erhåller provbetyget A kan noteras även i år. Den genomsnittliga provbetygspoängen var totalt 15,4. Pojkarnas genomsnittliga provbetygspoäng var något lägre än flickorna, 15,3 jämfört med 15,4.

Tabell 2 – Fördelning av delprovsresultat i NP engelska åk 9, läsåret 2023/2024

Delprov	Fördelning av delprovsresultat (%)					
	F	E	D	C	B	A
Dp A	3,4	11,5	10,5	27,4	17,8	29,4
Dp B	6,4	9,3	9,3	24,7	24,8	25,6
Dp C	6,1	10,0	9,4	24,1	25,3	25,1

I Tabell 2, där fördelningen av delprovsresultat redovisas, framgår att delprov A som avser pröva muntlig produktion och interaktion var det delprov där störst andel elever uppnådde A, nämligen 29 procent. En relativt liten andel av eleverna, tre procent, erhöll resultatet F på delprov A. I likhet med de närmast föregående nationella proven i engelska för årskurs 9 är delprov A det delprov där minst andel elever erhåller F och störst andel erhåller A.

Gällande delprov B som avser pröva reception, det vill säga läs- och hörförståelse visar Tabell 2 att cirka 25 procent uppnådde delprovsresultaten C respektive B, och 26 procent A. Andelen elever som inte nådde E var sex procent vilket är i linje med tidigare års resultat.

Tabell 2 visar att en stor andel elever uppnådde höga resultat även i delprov C som avser pröva skriftlig produktion och interaktion. Exempelvis uppnådde 25 procent A respektive B, och 24 procent C. Andelen elever som inte nådde E i delprov C var sex procent, vilket är ungefär samma andel som tidigare år.

Sammanfattningsvis visar resultaten av det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/24 att en stor andel elever har mycket goda kunskaper i engelska i relation till gällande kriterier (Lgr22). De visar också att skillnader i resultat mellan pojkar och flickor är små.

Eftersom redovisningen av resultat i denna rapport baseras på de resultat som skickats in till Nafs kan den komma att avvika från senare resultatredovisning baserad på Statistiska Centralbyråns (SCB) totalinsamling av provresultat.

6 Enkätresultat med kommentarer

De uppgifter som användes i provet 2023/24 har, som beskrivits, genomgått en omfattande utvärderings- och granskningsprocess där elever och lärare lämnat synpunkter. Nedan följer först en sammanställning av de synpunkter som inkom om uppgifternas ämnesinnehåll och funktionalitet vid utvärdering. Därefter följer en kommenterad redovisning av den lärarenkät som besvarades efter provets genomförande.

Elev- och lärarenkäter i samband med utprövningar

I samband med storskalig utprövning besvarar deltagande elever en enkät där de tar ställning till ett antal påståenden om varje uppgifts funktionalitet och svårighetsgrad. Eleverna markerar något av alternativen 1-5 på en så kallad Likert-skala, där 5 motsvarar det mest positiva omdömet om hur väl uppgiften fungerade. Eleverna kan också lämna öppna kommentarer på engelska eller svenska. Lärarenkäterna avser framför allt olika aspekter av uppgifters innehåll och funktionalitet i relation till kursplanen. Elev- och lärarenkäter används dels som underlag i den kontinuerliga utvecklingen av nya provuppgifter, dels vid val av uppgifter i samband med sammansättning av ett nationellt prov.

Om Delprov A

Årets muntliga uppgift hade ingått i ett tidigare prov. Vid utprövningen av uppgiften uttryckte en övervägande andel elever att instruktionerna var lätta att förstå och att de tre delarna (Warm-up, Part 1 och Part 2) var lätta eller ganska lätta att samtala om. Bland de öppna kommentarerna fanns bland annat följande:

Stödfrågorna var hjälpsamt o bra att ha tycker jag. Själva innehållet var också bra.

Även lärarna angav i samband med utprövningen att uppgiftens tema och innehåll fungerade väl. Lärarna kommenterade såväl innehåll som uppgiftens upplägg:

Jag upplevde att eleverna hade lätt att förstå och samtala om ämnet. Jag tycker att elevernas samtal tog mest fart i del 2 (kortet) och där var instruktionerna mer tydliga (dessutom är eleverna mer uppvärmda i denna del).

Fungerar bra med warm-up, nervösa elever slappnar av.

Om Delprov B

Uppgifterna i Delprov B har prövats ut av cirka 400 elever per uppgift. En uppgift, den första i delprov B1, hade tidigare ingått i prov och då fungerat väl. De nya uppgifter som ingick i delprov B 2023/2024 hade generellt fått positiva omdömen av eleverna. Nedan följer exempel på synpunkter som framkom i samband med utprövning av dessa uppgifter.

Uppgift B1b, en lucktext där eleverna skulle fylla i lämpliga ord som saknades i en löpande text, fick ett högt omdöme med medelvärdet 3,7 på en femgradiga skala när eleverna tog ställning till påståendet *It was a good test*. De upplevde att de klarade uppgiften relativt bra (medelvärde 3,6) när de tog ställning till påståendet *I think I did well*.

Av lärarenkäten framkom att även de lärare som genomförde utprövningen i allmänhet ansåg att uppgiften var bra och av lagom svårighetsgrad i förhållande till kursplanen. I de öppna lärarkommentarerna nämndes bland annat följande:

Trevlig text som upplevdes lätt av de elever som når mer än godtagbara kunskaper i ämnet men svårare av de övriga eleverna.

Även den tredje uppgiften, B1c, en lång läsförståelseuppgift med blandat svarsformat, fick mycket positiva omdömen av eleverna med medelvärdet 4,2 när de tog ställning till påståendet *It was a good test*. En majoritet av eleverna tyckte ansåg att uppgiften gav dem möjlighet att visa sina kunskaper. Eleverna upplevde att de klarade uppgiften tämligen bra (medelvärde 3,4).

Huvuddelen av de lärare som prövade ut den långa läsförståelseuppgiften ansåg att den var bra i förhållande till kursplanen, att den gav möjlighet för elever på olika färdighetsnivåer att visa vad de kan och att svårighetsgraden var lämplig för nivån. Ett exempel på lärarkommentar ges här:

Bra balans mellan flervalss och fritextfrågor. Bra också med sammanfattande frågor.

De uppgifter som ingick i delprov B2 som avser pröva hörförståelse fick också goda omdömen i samband med utprövning. Uppgift B2a, en uppgift av typen *multiple matching*, ansågs vara en mycket bra uppgift, med medelvärdet 3,8. Eleverna upplevde också i allmänhet att uppgiften prövade något viktigt och att den gav dem möjlighet att visa sin förmåga.

En majoritet av de lärare som genomförde utprövningen i sina klasser ansåg att uppgiften var bra i förhållande till kursplanen och att den höll en rimlig svårighetsnivå. Exempel på lärarkommentarer om uppgiften:

En bra uppgift att starta med. Eleverna känner sig trygga med det då det är av enklare karaktär. Det är även korta delar, så om en elev inte kan/förstår en dialog finns det möjlighet att komma igen och få göra ett nytt försök.

Utfallet blev ungefär som jag trodde – eleverna presterade ung. som de brukar. Känns rimligt.

Den andra hörförståelseuppgiften, B2b, en sammanhängande berättelse som avlyssnades en gång med blandade uppgiftsformat, uppfattades som en bra uppgift av en majoritet av eleverna, med ett medelvärde på 3,8 på en femgradig skala. De flesta ansåg att de klarade uppgiften bra.

Lärarna som prövade ut uppgiften ansåg i allmänhet att den var bra och på en lämplig svårighetsnivå. Bland annat kommenterades följande:

Det var en text med lite humor, vilket uppskattas. Lagom långa delar, samt bra tid för att läsa frågor och besvara. Tydliga instruktioner och bedömningsanvisningar.

Den sista uppgiften i delprovet, B2c, bestod av utdrag ur en autentisk intervju som avlyssnades två gånger. Svarsformatet var blandat. Eleverna ansåg att det var en bra uppgift, med medelvärdet 3,5. De upplevde i allmänhet att uppgiften prövade något viktigt och gav dem möjlighet att visa sin förmåga i engelska. Bland de öppna elevkommentarerna fanns bland annat följande:

Her accent is quite hard to understand

De flesta lärare som genomförde utprövning ansåg att uppgiften var bra och av lagom svårighetsgrad i förhållande till kursplanen. Bland annat kommenterades följande av en lärare:

Uppgiften är bra och det finns möjlighet för alla elever att visa vad de kan.

Vid sammansättning av delprov B har stor hänsyn tagits till uppgifternas mättekniska egenskaper, exempelvis avseende lösningsfrekvens och reliabilitet. Analysen av enkätsvaren har exempelvis väglett sekvenseringen av uppgifter i delprovet.

Om Delprov C

Elevenkäten som genomfördes i samband med utprövningen av skrivuppgiften visade att den togs emot väl av eleverna. De flesta upplevde att uppgiften var bra och gav tillräckligt stöd för att skriva en text. De flesta upplevde att de klarade uppgiften bra eller relativt bra.

Exempel på elevkommentarer:

Bra ämne som de flesta kan skriva något om. Det är något som alla har en åsikt om.

Det var roligt och intressant att skriva om. Vi skulle bara haft lite mer tid. Annars var det bra.

Det skulle ha varit mer än 500 ord som max gräns.

De lärare som genomförde utprövning ansåg i huvudsak att uppgiften var bra och av lämplig svårighetsgrad. Bland kommentarerna fanns bland annat följande:

De flesta elever tyckte om uppgiften och hade åsikter och tankar.

De allra flesta kunde relatera till ämnet och kom igång med skrivandet ganska snabbt.

Några tyckte att instruktionen var svår (dvs hade svåra ord, som de inte förstod).

Sammantaget visar analysen av elev- och lärarenkäter vid storskalig utprövning att de uppgifter som ingick i det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024 då togs emot väl.

Lärarenkäter om det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024

I samband med att nationella prov i engelska genomförs ombuds berörda lärare besvara en enkät om provet. I år besvarades den av 221 lärare. Det relativt låga antalet enkätsvar innebär att resultaten bör tolkas med viss försiktighet.

De kvantifierbara resultaten av lärarenkäten finns publicerade under fliken för årskurs 9 på provprojektets webbplats (www.gu.se/nafs). Här följer en sammanfattning av enkätsvaren och de synpunkter lärare lämnat i öppna kommentarer. Sammanfattningen följer i stora drag ordningsföljden på frågorna i enkäten.

Lärarnas bakgrund

Av de lärare som besvarat enkäten har alla utom en angivit att de arbetar i grundskolan. En lärare arbetar i gymnasiets introduktionsprogram.

Lärarnas syn på provets genomförande

Lärarna ombads i enkäten att ta ställning till ett antal påståenden om provets kvalitet och funktionalitet. Tabellen nedan visar deras svar på ett par av frågorna.

Tabell 3 – I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på din uppfattning?

	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls
Provet som helhet är bra	60%	32%	6%	2%
Provet som helhet är ett stöd för betygssättningen	61%	27%	11%	9%

Som framgår av Tabell 3 har det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024 i hög utsträckning tagits emot väl av de lärare som besvarat enkäten. De allra flesta instämmer helt eller till stor del i att provet är bra och att det som helhet är ett stöd för betygssättningen. En majoritet av de lärare som besvarat enkäten ansåg att bedömningsanvisningarna var ett gott stöd vid bedömningen av elevernas prestationer. Av enkäten framgår också att 91 procent ansåg att provresultaten låg i linje med flertalets elevers övriga presentationer under året.

Inför genomförandet av provet hade 82 procent använt information från häftet Lärarinformation för att förbereda eleverna och 99 procent hade låtit eleverna genomföra uppgifter ur tidigare nationella prov.

Delprov A

Angående delprov A, där muntlig produktion och interaktion prövas, svarade 91 procent av lärarna att delprovet gav eleverna möjlighet att visa sin förmåga och nio procent att det gjorde det till viss del. Uppgiften ansågs var mycket lämplig eller lämplig i relation till kursplanen av 99 procent och 91 procent ansåg att uppgiften var lagom svår/lagom lätt. De kommenterade elevexemplen ansågs av 85 procent vara ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen. Drygt hälften spelade in elevsamtalen.

En fråga gällde hur bedömningen av delprov A skett. I svaren angav 32 procent att samtliga elevprestationer sambedömts, tio procent att många samtal sambedömts och 27 procent att vissa prestationer sambedömts. 23 procent angav att läraren på egen hand bedömt samtliga prestationer medan sex procent uppgav att samtliga prestationer bedömts av annan lärare.

Lärarna ombads även ange om de ansåg att de inspelade exemplen på elevprestationer illustrerar nivåerna E-A på ett rimligt sätt. Av svaren framgår att en stor majoritet ansåg att bedömningarna som gjorts av prestationerna var rimliga. Vad gäller E-nivån ansåg 80 procent att bedömningen av exemplet var rimlig medan 20 procent ansåg att bedömningen var för mild och en procent ansåg att den var för sträng. Gällande D ansåg 90 procent att bedömningen var rimlig, gällande C var motsvarande siffra 94 procent, för B 91 procent och för A 87 procent. Provmaterialets tolkningar av kursplanens kunskapsnivåer vad gäller muntlig produktion och interaktion stämmer alltså i hög utsträckning överens med lärarnas tolkning.

Även i öppna kommentar om delprov A framkom att uppgiften fungerat väl:

Trevligt prov även för mig som lärare. Bra att de är i par så de får god chans att visa sina kunskaper på ett rättvist sätt.

Enstaka kommentarer innehöll förslag inför framtida prov:

Skulle vara kul om diskussionsämnena även kunde ha något inslag av att använda sin fantasi. Ämnena är oftast kopplade till verkligheten.

Några kommenterade organisationen av genomförande och bedömningen:

Vi har en stor skola med ca 200 elever i åk 9, alla behöriga lärare i engelska hjälpte till med bedömning. Ingen bedömer elever de undervisar. Vi genomförde alla NP del A under samma vecka.

Jag hade gärna sett att sambedömning av de muntliga proven var obligatorisk.

Vi anser att delprov A ska ligga tidigt på vårterminen isf på höstterminen. Om det muntliga ska väga lika tungt är det bättre att ha det nära på de andra delarna.

Några lärare kommenterade de inspelade samtalens ljudkvalité:

Det inspelade materialet har för dålig ljudkvalité, det är störande ljud i bakgrunden och eleverna som pratar hörs knappt.

Samtalen är autentiska elevsamtal som spelas in av undervisande lärare under skoldagen med hjälp av den inspelningsutrustning och lokal skolan har tillgång till.

Delprov B

Delprov B 1, som avser pröva läsförståelse, ansågs av 85 procent av lärarna ge ett tillförlitligt mått på elevernas förmåga att tolka och förstå innehållet i olika slags texter på engelska medan 13 procent ansåg att den till viss del gjorde det. De tre uppgifter som ingick i delprov B 1 uppfattades av de allra flesta av de lärare som besvarat enkäten som mycket lämpliga eller lämpliga i relation till kursplanen. Uppgift B1a ansågs vara av lagom svårighetsgrad av 85 procent av lärarna. Motsvarande siffra för B1b, det vill säga den andra läsförståelseuppgiften, var 88 procent och för den tredje uppgiften, B1c, 83 procent.

Gällande delprov B2, som prövade hörförståelse, ansåg 77 procent att delprovet gav ett tillförlitligt mått på elevernas förmåga att förstå och tolka innehållet i talad engelska, medan 22 procent tyckte att det gjorde det till viss del. De tre uppgifterna som ingick i delprov B 2 ansågs av de allra flesta vara mycket lämpliga eller lämpliga i relation till kursplanen. Den första uppgiften, B2a, ansågs lagom svår/lagom lätt av 84 procent av de lärare som besvarat frågan. Motsvarande siffra för B2b var 87 procent och för B2c var 65 procent.

De poänggränser för delprov B som angavs för olika nivåer, E-A, ansågs rimliga av 81 procent av lärarna som besvarade enkäten och till viss del rimliga av 14 procent. De lärare som inte ansåg att gränserna var rimliga ombads ge förslag på lägsta poänggräns för respektive nivå. Ett 25-tal lärare lämnade sådana förslag. Förslag för lägsta poänggräns för E låg mellan 15 och 50 poäng, för C mellan 25 och 75 poäng och för A mellan 32 och 97 poäng.

Bedömningsanvisningarna till delprov B fungerade bra enligt 98 procent av lärarna. I över hälften av enkätsvaren framkom att någon typ av sambedömning skett av delprov B, oftast av vissa elevprestationer.

I de öppna lärarkommentarerna till delprov B togs bland annat delprovets struktur och innehåll upp:

Jag tycker om strukturen på delprov B1 och B2.

Ett trevligt prov, som följer skrivningarna i kursplanen.

Det är svårt med de så kallade flervalstuppgifterna att veta om det är ren kunskap eller en chansning som eleven har gjort. Ju flera sådana uppgifter desto mera risk/chans att det inte är kunskap utan faktiskt gissning. Förut hade de möjlighet att motivera sina svar i större utsträckning än idag och jag förstår att det har att göra med digitaliseringen, men jag vet att flera skulle kunna uttrycka sig i skrift bättre så att jag vet om det är ett kunskapsvar eller en gissning.

Delprov C

Delprov C, som prövar skriftlig produktion och interaktion, gav enligt 82 procent av lärarsvaren eleverna möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera i skrift, medan 17 procent ansåg att det till viss del gjorde det. I relation till kursplanen ansågs uppgiften lämplig eller mycket lämplig av 94 procent av de lärare som besvarade frågan. Uppgiftens svårighetsgrad ansågs lagom av de allra flesta och de kommenterade exemplen på elevprestationer ansågs ge ett mycket eller tämligen gott stöd för bedömningen av 78 procent av lärarna.

En majoritet av lärarna ansåg att bedömningen av elevprestationerna för respektive nivå, E-A, var rimlig. Exempelvis ansåg 83 procent att prestationer som illustrerade C-nivå var rimlig. En något lägre andel, 65 procent, ansåg att bedömningen av E-nivå var rimlig. Bland lärare som angett att bedömningen inte var rimlig ansåg fler att den var för mild än för sträng. Gällande A-nivå ansåg 67 procent att bedömningen var rimlig och 33 procent att den var för mild.

Över hälften av lärarna angav att alla elevprestationer sambedömts. Sex procent angav att annan lärare bedömt samtliga prestationer och lika stor andel hade bedömt samtliga på egen hand.

I de öppna kommentarerna gällande delprov C togs bland annat ämnesinnehållet i skrivuppgiften upp:

Många elever tyckte uppgiften var bra och kom igång med skrivandet snabbt

Ämnet var väl anpassat till eleverna och till deras verklighet.

Skrivstödet till eleverna var mycket bra!

Vi uppfattade att ämnet var lite för snävt så många elever hade svårt att komma igång.

Vissa kommentarer gällde bedömningsanvisningarna:

Bra att ni tagit upp fler detaljer i bedömningskommentaren om t.ex. grammatik.

Saknar elevprestationer i bedömningsstödet som stavar många ord fel.

Hade önskat ännu fler exempeltexter vid bedömning. Gärna flera exempelbedömningar av samma kriterier.

Provet som helhet

Enligt 95 procent av de lärare som besvarat enkäten gav provet som helhet resultat som i mycket eller ganska stor utsträckning stämmer överens med deras egna bedömningar av enskilda elevers kunskaper.

Bland de öppna kommentarer fanns sådana som berörde att många elever har god kompetens i engelska:

Elever har de senaste åren blivit mycket duktiga på engelska och jag kan tycka att deras läromedel (textbooks, workbooks) kan vara lite för enkla för dagens ungdomar.

Nationella proven är mycket bra och ett jättebra hjälpmedel vid bedömning av elevers engelska. Elever ligger bra till i detta ämne, märker vi.

Flera öppna kommentarer tog upp Skolverkets delvis nya principer för sammanvägning av delprovsresultat:

Tycker de Nationella Proven är bra. Men det blir bekymmersamt att man kan ha F i ett eller flera delmoment och ändå få E på NP. Elever och vårdnadshavare kan ha svårt att förstå att om man har E på NP så innebär det inte att man har E i betyg.

Det förekom också kommentarer om organiseringen av nationella prov, exempelvis om val av dagar för att genomföra delproven:

Fördelningen av alla NP måste fördelas jämnt över alla veckans dagar.

Från projektet Nationella prov i främmande språk vill vi rikta ett varmt tack till de lärare som besvarat enkäten. Den utgör en viktig del i vår postvalidering av provet.

7 Avslutning

Sammantaget visar rapporten att det nationella provet i engelska för årskurs 9 läsåret 2023/2024 har fungerat väl. Den andel lärare som besvarade enkäten efter provets genomförande angav i stor utsträckning att provet i sin helhet var bra och ett stöd för bedömningen. Elevernas enkätsvar i samband med storskalig utprovning visar att även de i allmänhet har uppfattat uppgifterna som väl fungerande. Att resultatet på provet i stor utsträckning stämmer överens med tidigare år vad gäller utfall och betygsfördelning bidrar också till bilden att provet har fungerat väl och på avsett sätt. Resultatet visar även i år att den genomsnittliga kunskapsnivån i engelska i årskurs 9 är mycket god.

Liksom tidigare år visar svaren i lärarenkäten att det lärare emellan givetvis finns en viss variation i tolkningen av kriterier och nivåer. Det är därför viktigt att poängtera de nationella provens kalibrerande funktion med huvudsakligt syfte att stödja en rättvis och likvärdig bedömning.

Att utveckla ett nationellt prov i engelska innebär en lång process där målet är att skapa ett prov där alla elever ges möjlighet att visa sin förmåga i engelska på ett så rättvisande sätt som möjligt. Uppgifter av olika svårighetsgrad, både enkla och mer utmanande, behövs och sammantaget behöver ett nationellt prov vara relativt omfattande. Utvecklingen av prov sker i samarbete med lärare och elever, inte minst genom storskaliga utprovningar av uppgifter som är tänkta att ingå i ett nationellt prov. Dessa utprovningar är nödvändiga för att så långt det är möjligt säkerställa uppgifternas validitet och reliabilitet när de används för att bedöma kunskapsnivåer i engelska. Ett stort antal lärare deltar också i arbetet genom att granska och kommentera material, och föreslå poänggränser för det receptiva delprovet liksom exempel för att illustrera olika nivåer i de produktiva delproven. Vi vill rikta ett tack till alla som på olika sätt bidrar i detta arbete och ser fram emot fortsatt samarbete!